

Κοινωνία και Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση

Ελπίδα Κεραυνού-Παπαηλιού
Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Κύπρου και
Μέλος της Επιτροπής για την Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση

Παρέμβαση στο 21^ο Πανελλήνιο Εκπαιδευτικό Συνέδριο ΠΟΕΔ και ΔΟΕ
Πάφος, 11- 12 Απριλίου 2007

Αγαπητέ Πρόεδρε και Μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου
Αγαπητές και αγαπητοί σύνεδροι

Θα ήθελα κατ' αρχάς να ευχαριστήσω θερμά τους οργανωτές του 21^ο Πανελληνίου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου των Διδασκαλικών Οργανώσεων Κύπρου και Ελλάδας για την ευγενική τους πρόσκληση να κάνω παρέμβαση με θέμα «Κοινωνία και Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση». Η πρόσκλησή σας με τιμά ιδιαίτερα.

Τον Αύγουστο του 2004 η Επιτροπή για την Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση (ΕΕΜ) κατέθεσε στην Πολιτεία τις προτάσεις της για μία ολιστική, διαμορφωτική, κυλιόμενη μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος της Κύπρου. Οι προτάσεις της ΕΕΜ καλύπτουν όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και αφορούν γενικά εκπαιδευτικά θέματα όπως η εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, το πρόβλημα της παραπαιδείας, το σύστημα διορισμού στη δημόσια εκπαίδευση, η ανάπτυξη ενός συστήματος εσωτερικής αξιολόγησης της σχολικής μονάδας, του εκπαιδευτικού έργου και του εκπαιδευτικού, τα εθνικά επίπεδα και τη διαπολιτισμική εκπαίδευση για μία ανοικτή, δημοκρατική κοινωνία της γνώσης. Με βάση τις προτάσεις της ΕΕΜ, τον Ιανουάριο του 2005 έγινε από τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας η επίσημη έναρξη του διαλόγου με όλους τους κοινωνικούς εταίρους με στόχο την επίτευξη συναίνεσης για την προώθηση ριζικών αλλαγών σε καίρια εκπαιδευτικά ζητήματα. Τα θέματα εκπαίδευσης είναι κατ' εξοχήν θέματα της κοινωνίας, με αμφίδρομες εξελικτικές σχέσεις, και θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με αποκλειστικό γνώμονα τα καλώς νοούμενα συμφέροντα της κοινωνίας, χωρίς οποιοσδήποτε σκοπιμότητες ή επιμέρους συμφέροντα. Και αυτό επειδή μία ριζική μεταρρύθμιση της εκπαίδευσης απαιτεί χρόνο και πόρους, και επομένως θα πρέπει να υπάρχει πολιτική βούληση και δέσμευση σε μακροχρόνια βάση, ανεξαρτήτως κυβερνήσεων. Από την έναρξη του διαλόγου μέχρι σήμερα έχουν συζητηθεί διάφορα

θέματα εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. Για ορισμένα από αυτά έχει αρχίσει η υλοποίηση των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων. Όμως, υπάρχει πολύς δρόμος ακόμη να διανυθεί.

Το ιδεολογικό υπόβαθρο στο οποίο εδράζεται το σύνολο των προτάσεων της ΕΕΜ διαπνέεται από τις εξής βασικές αρχές: (α) την επίτευξη ενός δημοκρατικού, ανθρωποκεντρικού σχολείου σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, από την προδημοτική μέχρι την πανεπιστημιακή, (β) την προσφορά ίσων ευκαιριών σε όλους στην εκπαίδευση, και (γ) την επίτευξη κοινωνικής συνοχής χωρίς διακρίσεις. Επιπρόσθετα, οι προτάσεις στοχεύουν στην αποκέντρωση και την ουσιαστική αυτονομία των σχολικών μονάδων με σημαντική συμβολή των τοπικών κοινωνιών στη διαχείριση των ειδικών θεμάτων που προκύπτουν σε τοπικό επίπεδο.

Οι μεταρρυθμίσεις είναι αναγκαίες σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης, για την επανατοποθέτηση και ενίσχυση των ανθρώπινων αξιών, και για την αιεφόρο ανάπτυξη και ευημερία μίας κοινωνίας, μέσα από την άρτια εκπαίδευση και κατάρτιση δημιουργικά σκεπτόμενων ατόμων που να μπορούν να αποτελούν το μεγαλύτερο πλούτο της κοινωνίας, το ανθρώπινο δυναμικό της.

Στη συνέχεια θα προσπαθήσω να παρουσιάσω συνοπτικά ορισμένα από τα κομβικά σημεία των προτάσεων της ΕΕΜ, υπό το πρίσμα της προωθούμενης κοινωνίας της γνώσης (ή οικονομίας της γνώσης) και των διαφόρων αξόνων που διαγράφουν τις εξελίξεις στην Ευρώπη και ευρύτερα:

1. Αρχικά, προτείνεται από την ΕΕΜ η ουσιαστική συμμετοχή της τοπικής εκπαιδευτικής κοινότητας στο σχεδιασμό, προγραμματισμό και κατανομή εκπαιδευτικού, διοικητικού και παιδαγωγικού έργου, έτσι που να λαμβάνονται υπόψη τοπικές ιδιαιτερότητες. Είναι αναμενόμενο να παρατηρούνται σημαντικές διαφορές μεταξύ αστικών κέντρων και αγροτικών περιοχών, ή περιοχών συγκέντρωσης μειονοτήτων. Ειδικά θέματα δεν δικαιολογείται και δεν μπορεί να τυγχάνουν αποτελεσματικών χειρισμών σε κεντρικό επίπεδο.
2. Η ενιαιοποίηση της 9-χρονης γενικής υποχρεωτικής εκπαίδευσης, για να αντιμετωπίζεται ως ένα ενιαίο μαθησιακό σύνολο, τόσο σε σχέση με τα αναλυτικά προγράμματα, όσο και με τις μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης, αποτελεί επίσης κομβικό σημείο. Μέσω της ενιαιοποίησης θα απαλειφθούν οι υφιστάμενες δυσκολίες

προσαρμογής των παιδιών από το δημοτικό στο γυμνάσιο, ενώ οι νέες μέθοδοι διδασκαλίας θα πρέπει να προάγουν την ενισχυτική/συνεργατική/συμμετοχική διδασκαλία και τις διερευνητικές μεθόδους, επιτυγχάνοντας έτσι ένα διαλογικό σχολείο. Το διαλογικό σχολείο στοχεύει στην απόκτηση της ικανότητας συζήτησης, αντίκρουσης επιχειρημάτων και θεμελίωσης ενός συλλογισμού. Η ανάπτυξη των ικανοτήτων αυτών αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα οποιασδήποτε μορφής εκπαίδευσης η οποία φιλοδοξεί να ονομάζεται «ουμανιστική». Η διαλογική, κριτική και ενεργός μάθηση απαιτεί μία παιδαγωγική στην οποία οι δάσκαλοι και οι μαθητές μαθαίνουν, αποτυπώνουν και δρουν μαζί. Η διαδραστικότητα διδασκόντων διδασκόμενων είναι καθοριστικής σημασίας για ένα εκπαιδευτικό σύστημα που στοχεύει στην ανάπτυξη αξιών και τη διαμόρφωση χαρακτήρων. Τα παιδιά θα πρέπει να ενθαρρύνονται να παρατηρούν απευθείας τις σύνθετες σχέσεις μεταξύ ανθρώπων και του περιβάλλοντος χώρου και μεταξύ φύσης και κοινωνίας, για να μπορούν να αντιλαμβάνονται τις πραγματικότητες της δικής τους τοπικής κοινωνίας, για να αναπτύξουν τα αισθήματα πολιτότητας και γειννίας και για να μπορούν να κατανοούν τον κόσμο ευρύτερα.

Τα αναλυτικά προγράμματα του δημοτικού θα πρέπει να αναθεωρηθούν για να εξυπηρετούν καλύτερα τις ανάγκες μίας κοινωνίας της γνώσης, η οποία χαρακτηρίζεται από έκρηξη πληροφοριών και πολιτισμική πολυπλοκότητα. Τα αναλυτικά προγράμματα θα πρέπει να αξιολογούνται από ειδικούς σε τακτά χρονικά διαστήματα και σ' αυτά θα πρέπει να ενσωματωθούν με αποτελεσματικό τρόπο οι νέες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας. Επιπρόσθετα, για να επιτευχθεί ένα πραγματικά δημοκρατικό δημοτικό σχολείο, κανένα παιδί δεν θα πρέπει να αποκλείεται, είτε λόγω ειδικών αναγκών ή ειδικών περιστάσεων, για παράδειγμα παιδιά εθνικών μειονοτήτων ή πολιτικών προσφύγων.

Γενικά, η διαπολιτισμική εκπαίδευση αποτελεί κομβική επιλογή γύρω από την οποία μπορεί να αναπτυχθεί η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που είναι αναγκαία για μία ανοιχτή δημοκρατική «κοινωνία της γνώσης». Ως πρώτα μέτρα προτείνονται: η διευρυμένη διδασκαλία ξένων γλωσσών, η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στα μη-ελληνόφωνα παιδιά, το οποίο ανταποκρίνεται σε αποφάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, η προσφορά προγραμμάτων επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ή/και ως ξένης γλώσσας, η προώθηση της ευρωπαϊκής διάστασης σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα, για παράδειγμα με τη

διεύρυνση προγραμμάτων συνεργασίας και ανταλλαγών με σχολεία άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και η εφαρμογή προγραμμάτων αντιρατσιστικής εκπαίδευσης.

3. Ένα άλλο κομβικό σημείο των προτάσεων της ΕΕΜ είναι η προτεινόμενη σταδιακή επέκταση της δημόσιας υποχρεωτικής εκπαίδευσης από 9 σε 12 χρόνια, και η σταδιακή θεσμοθέτηση του ολοήμερου σχολείου σε κάθε βαθμίδα της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, αρχίζοντας από γεωγραφικές περιοχές με τις μεγαλύτερες κοινωνικές ανάγκες. Ιδιαίτερα, το ολοήμερο δημοτικό σχολείο θα πρέπει να έχει πλήρες πρόγραμμα και όχι να λειτουργεί με αποσπασματικές ευκαιριακές δραστηριότητες. Ο χρόνος του μαθητή θα πρέπει να αξιοποιείται δημιουργικά ενώ δεν θα πρέπει να υποτιμάται ο ρόλος του απογεύματος.
4. Ως προς την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, προτείνεται η σταδιακή μετεξέλιξη των δύο υφιστάμενων ξεχωριστών τύπων σχολείων, των Γενικών Λυκείων και των Τεχνικών Επαγγελματικών Σχολών, και η ενιαιοποίησή τους σε ένα νέο τύπο, πραγματικά «Ενιαίου» σχολείου/Λυκείου, που να συνδυάζει οργανικά τη γενική και την τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση και να παρέχει στέρεα «γενική παιδεία», συμπεριλαμβανομένων στοιχείων τεχνολογικών γνώσεων και προεπαγγελματικής κατάρτισης. Το υφιστάμενο δυαδικό σύστημα διατηρεί και ενισχύει τους ταξικούς/κοινωνικούς διαχωρισμούς, δεν προάγει το θεσμό των ίσων ευκαιριών, και κατ' επέκταση δεν προωθεί την κοινωνική συνοχή. Οι δύο υφιστάμενοι τύποι σχολείου παρουσιάζουν σοβαρές αδυναμίες, ιδίως αν οραματιζόμαστε να γίνουμε μια τεχνολογικά προηγμένη κοινωνία της γνώσης όπως ολόκληρη η Ευρώπη οραματίζεται. Ο προτεινόμενος ένας και μοναδικός τύπος σχολείου, χωρίς κοινωνικές προκαταλήψεις ή αποκλεισμούς, θα μπορεί να αποτελέσει ένα «Ενιαίο Λύκειο», με την ορθή έννοια του όρου, στο πλαίσιο του οποίου θα επιδιώκεται ο συνδυασμός της ανθρωποκεντρικής παιδείας με την επιστημοτεχνική εκπαίδευση.

Η πρόταση αυτή όχι μόνο δεν καταργεί την τεχνολογική εκπαίδευση, αλλά τουναντίον την αναβαθμίζει, αφού όλοι οι μαθητές θα μπορούν να εισάγονται στον πλούσιο κόσμο της τεχνολογίας και να ενημερώνονται για τις ευκαιρίες που παρέχονται για μία επαγγελματική καριέρα σε ένα επιστημονικό τεχνολογικό κλάδο. Εξάλλου η προώθηση των θετικών επιστημών και των τεχνολογικών τομέων αποτελεί προτεραιότητα στους στόχους της Ευρώπης για την εκπαίδευση, όπου προτείνεται να κεντρίζεται το ενδιαφέρον των παιδιών, από όσο γίνεται νεαρότερη ηλικία, ακόμη και

από το νηπιαγωγείο, και να απαλείφονται οι στερεότυπες νοοτροπίες, κυρίως όσον αφορά την ανάμειξη των γυναικών σε αυτούς τους τομείς.

Πέραν της στέρεας γενικής γνώσης, στους μαθητές θα πρέπει να καλλιεργούνται οι ανθρώπινες αξίες, το δημοκρατικό πνεύμα, η ελεύθερη έκφραση, η συνεργασία και ομαδική προσπάθεια, το διαλογικό πνεύμα, η αποδοχή και ο σεβασμός προς τη διαφορετικότητα, η αγάπη προς τον πολιτισμό και την παράδοση και η περιβαλλοντική συνείδηση. Οι μαθητές θα πρέπει επίσης να αποκτούν ικανότητες και να αναπτύσσουν δεξιότητες για σκοπούς απασχολησιμότητας.

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση προβάλλεται πλέον ως καθοριστικής σημασίας σε ένα σύστημα εκπαίδευσης με στόχο την αειφόρο ανάπτυξη της κοινωνίας (Education for Sustainable Development). Ως «αειφορία» ορίζεται ένα πλαίσιο αρχών, μία φιλοσοφία πρακτικής, η οποία δραστηριοποιεί με συστηματικό τρόπο, πολλαπλά επίπεδα, χώρους και κουλτούρες με στόχο τη βελτίωση της περιβαλλοντικής και κοινωνικής ζωής. Πέραν της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, άλλα αναπόσπαστα στοιχεία ενός συστήματος εκπαίδευσης, θεωρούνται η αναπτυξιακή εκπαίδευση με επίκεντρο τα ζητήματα φτώχειας και παγκόσμιας δικαιοσύνης, και η εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ειρήνη, εκπαιδεύοντας έτσι παγκόσμιους πολίτες με αξίες για να δημιουργήσουν ένα ειρηνικό κόσμο.

Η προώθηση της επιχειρηματικότητας, από τη σκοπιά της ανάπτυξης της κριτικής σκέψης και της δημιουργικότητας, και της απόκτησης δεξιοτήτων καινοτομίας και επιχειρηματολογίας, δεν είναι αντίθετη προς τις προτάσεις της ΕΕΜ. Όμως, η ενθάρρυνση της στείρας καλλιέργειας του επιχειρηματικού πνεύματος και των αξιών που συνδέονται με την απόκτηση και μεγιστοποίηση οικονομικού κέρδους, σε παιδιά, είναι αντίθετη με το πνεύμα της προτεινόμενης μεταρρύθμισης.

5. Παράλληλα με τη δημιουργία του «Ενιαίου Λυκείου», προτείνεται η καθιέρωση «Εθνικού Απολυτηρίου» και νέου συστήματος εισαγωγής στα πανεπιστήμια, ταυτόχρονα, όμως, με σταθερή και ουσιαστική αύξηση των προσφερόμενων θέσεων και ειδικοτήτων σε προπτυχιακά προγράμματα των δημόσιων πανεπιστημίων, έτσι ώστε η Κύπρος να αποκτήσει εντός της επόμενης δεκαετίας αυτοδυναμία σε σχέση με τα πανεπιστημιακά προγράμματα πρώτου κύκλου. Προτείνεται επίσης η δημιουργία Μεταλυκειακών Ιδρυμάτων Επαγγελματικής Ειδίκευσης και Κατάρτισης. Η πρόταση αυτή συμβάλλει στην υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Απασχόλησης, η οποία

στοχεύει στην πλήρη απασχόληση, την ποιότητα και παραγωγικότητα της εργασίας, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, και την καταπολέμηση του αποκλεισμού. Ικανοποιεί επίσης το στόχο της διαβίου μάθησης.

6. Αναμφίβολα, σε κάθε εκπαιδευτικό σύστημα, και για όλες τις βαθμίδες, οι εκπαιδευτικοί αποτελούν καθοριστικής σημασίας μαθησιακό πόρο. Συνεπώς, καμία πρόταση για εκπαιδευτική μεταρρύθμιση δεν μπορεί να είναι ολοκληρωμένη αν δεν περιλαμβάνει εισηγήσεις για τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς και εισηγήσεις για τους τρόπους αναβάθμισης του έργου τους. Η ΕΕΜ προτείνει την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου προγράμματος περιοδικής επιμόρφωσης για όλους τους εκπαιδευτικούς προδημοτικής, δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης, και επισημαίνει ότι θα πρέπει να γίνει αντιληπτή η σημασία των μεταπτυχιακών σπουδών για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Θα πρέπει επομένως να θεσπιστούν κίνητρα όπως υποτροφίες για μεταπτυχιακές σπουδές στην Κύπρο, καθώς επίσης άδειες με πλήρεις απολαβές για να μπορούν οι εκπαιδευτικοί να παρακολουθούν μεταπτυχιακά προγράμματα σε πλήρη βάση, και στο εξωτερικό, όπως συμβαίνει σε πολλές άλλες χώρες της Ευρώπης με σημαντικά οφέλη για τα εκπαιδευτικά τους συστήματα. Προτείνεται επίσης η ουσιαστική αναβάθμιση του προγράμματος παιδαγωγικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών μέσης εκπαίδευσης, και η ανάθεση του προγράμματος σε δημόσια πανεπιστήμια της Κύπρου.

Κεντρική θέση στις προτάσεις της ΕΕΕ έχουν οι εισηγήσεις αναφορικά με την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών. Για την τριτοβάθμια εκπαίδευση προτείνεται η θέσπιση, ως επιτακτική ανάγκη, Κυπριακού Φορέα Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας με βάση τα πρότυπα και τις κατευθυντήριες γραμμές της διαδικασίας της Bologna. Παράλληλα, τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει να αναπτύξουν εσωτερικούς μηχανισμούς διαχείρισης και ενίσχυσης της ποιότητας, προάγοντας έτσι μία εσωτερική κουλτούρα της ποιότητας.

Για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η ΕΕΜ παρατηρεί ότι το υφιστάμενο σύστημα αξιολόγησης έχει οδηγήσει σε αδιέξοδο. Ο θεσμός του Επιθεωρητή έπαψε να αποδίδει τα αναμενόμενα, ο συμβουλευτικός του ρόλος έχει υποβαθμιστεί, και η βαθμολογία-αξιολόγηση του έργου των εκπαιδευτικών έχει καταλήξει σε πλήρη ισοπέδωση. Η ΕΕΜ προτείνει τη μετεξέλιξη του επιθεωρητή σε Σύμβουλο, την ανάπτυξη ενός σχεδίου εσωτερικής αξιολόγησης με σκοπό τη

βελτίωση της διδασκαλίας και την καθιέρωση Συμβουλίου Αξιολόγησης στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας. Για τη μονιμοποίηση και την προαγωγή των εκπαιδευτικών θα πρέπει να υπάρχει εξωτερική αξιολόγηση. Όλα αυτά τα ζητήματα θα πρέπει να εξετασθούν σε βάθος από ειδικές επιτροπές.

Ως προς το σύστημα διορισμού εκπαιδευτικών στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, απαιτείται άμεσα εκσυγχρονισμός με την παράλληλη ρύθμιση δίκαιων μεταβατικών διατάξεων. Κάθε άτομο έχει δικαίωμα να επιλέξει να επιδιώξει σπουδές στην εκπαίδευση και τα παιδαγωγικά. Κάθε χώρα, όμως, έχει ευθύνη και χρέος προς την κοινωνία της να επιλέγει αξιοκρατικά, και με βάση τα κατάλληλα κριτήρια, τους ικανότερους για το λειτούργημα του δασκάλου και του καθηγητή, για τη στελέχωση των δημόσιων σχολείων. Η κατοχή αναγνωρισμένου, ισότιμου-αντίστοιχου, τίτλου σπουδών θα πρέπει πλέον να θεωρείται αναγκαία, αλλά όχι επαρκής συνθήκη για διορισμό στη θέση του εκπαιδευτικού. Επίσης, δεν μπορεί και δεν δικαιολογείται πλέον, το καθοριστικό κριτήριο διορισμού να είναι η ημερομηνία απόκτησης του Πτυχίου. Είναι απόλυτα αναξιοκρατικό και άδικο να συγκρίνονται, μη-συγκρίσιμες τελικές βαθμολογίες Πτυχίου από διαφορετικά ιδρύματα, συστήματα ή χώρες για την κατάταξη ατόμων που απέκτησαν τα Πτυχία τους την ίδια χρονική περίοδο. Οι σοβαρότατες αυτές αδυναμίες συνηγορούν, πιστεύω, στο ότι η θέσπιση ενός σύγχρονου, αξιοκρατικού συστήματος επιλογής των εκπαιδευτικών, με πλήρη διαφάνεια, εγκυρότητα και αξιοπιστία, θα πρέπει να έχει ύψιστη προτεραιότητα στο όλο οικοδόμημα της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης.

Είναι αυτονόητο ότι σε αυτό το νευραλγικής σημασίας ζήτημα, όπως και σε όλα τα άλλα ζητήματα εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να έχουν βαρύνουσα άποψη και σε καμιά περίπτωση δεν θα πρέπει να παραγκωνίζεται η δική τους επιχειρηματολογία.

Ο χρόνος δεν μου επιτρέπει να αναφερθώ σε όλα τα σημεία των προτάσεων της ΕΕΜ. Αναγκαστικά η παρουσίασή μου επικεντρώθηκε σε κάποιες από τις εισηγήσεις. Θα ήθελα όμως να αναφερθώ επίσης και να τονίσω την αναγκαιότητα λειτουργίας Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης, ως βασικής συνιστώσας του όλου εγχειρήματος της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. Η αποστολή του Κέντρου προτείνεται να είναι η διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας σε θέματα εκπαίδευσης (εκπαιδευτική πολιτική, αναλυτικά προγράμματα, βιβλία, επιμόρφωση), συμπεριλαμβανομένου του εκπαιδευτικού συστήματος στην ολότητά του, καθώς επίσης η συνεχής επιστημονική αξιολόγηση των

αποτελεσμάτων της εισαγωγής των επιμέρους καινοτομιών στην εκπαίδευση για να διαφανεί με αντικειμενικό τρόπο κατά πόσον οι μεταρρυθμίσεις έχουν φέρει τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα σε συγκεκριμένα ζητήματα. Συνεπώς, μέσω επιστημονικής έρευνας, το Κέντρο θα μπορεί με αντικειμενικά τεκμηριωμένο τρόπο να αξιολογεί την πορεία εξέλιξης της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης.

Πιστεύω ότι η προτεινόμενη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση μπορεί να οδηγήσει στην οικοδόμηση των σημαντικών πυλώνων της γνώσης και ανθρωπίνων αξιών που σύμφωνα με την ΟΥΝΕΣΚΟ κάθε εκπαιδευτικό σύστημα θα πρέπει να πρεσβεύει. Οι πυλώνες αυτοί είναι:

- Να μαθαίνω να γνωρίζω και να κατανοώ.
- Να μαθαίνω να πράττω.
- Να μαθαίνω να συνυπάρχω, αποκτώντας κριτική αντίληψη της αναγνώρισης μεγάλων ανισοτήτων.
- Να μαθαίνω να είμαι, αποκτώντας ευθύνη ως προς το πως θα αξιοποιώ τη γνώση μου για την κοινωνία.

Για την οικοδόμηση των πυλώνων αυτών απαιτείται η συμμετοχή της κοινωνίας στην ολότητά της.

Κυρίες και κύριοι,

Στην σημερινή εποχή της παγκοσμιοποίησης και της πολυπολιτισμικότητας, οι σύγχρονες κοινωνίες καλούνται περισσότερο από κάθε άλλη φορά να διαδραματίσουν σημαίνοντα ρόλο σε θέματα εκπαίδευσης. Καλούνται να μετεξελιχθούν σε κοινωνίες της γνώσης, όπου η συνεχής μάθηση και ανάπτυξη, με τυπικούς, άτυπους ή μη-τυπικούς τρόπους, γίνεται βίωμα του κάθε πολίτη καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του (από την «κούνια μέχρι τον τάφο» όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται για τη δια βίου μάθηση που αποτελεί πλέον αναγκαιότητα του αιώνα μας). Οι κοινωνίες της Ευρώπης καλούνται να σέβονται όλες τις κοινωνίες, όλους τους πολιτισμούς, όλες τις θρησκείες. Πρωτίστως, καλούνται να σέβονται τον εαυτό τους και τις παραδόσεις τους, να διατηρούν την πολιτισμική τους διαφορετικότητα και να σέβονται το φυσικό περιβάλλον τους και τις γενεές που θα τις ακολουθήσουν, δρώντας με κύριο γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξή τους.

Οι κοινωνίες της Ευρώπης καλούνται να ενώσουν τις δυνάμεις τους, υιοθετώντας κοινούς δείκτες, κοινά σημεία αναφοράς, συγκρίσιμες, ευέλικτες δομές εκπαίδευσης και κοινά ποιοτικά πρότυπα, με άλλα λόγια να κτίσουν γέφυρες εμπιστοσύνης και αλληλοκατανόησης σε θέματα εκπαίδευσης, κατάρτισης, και αναγνώρισης ακαδημαϊκών και επαγγελματικών προσόντων, έτσι ώστε να στηρίζεται και να προάγεται η κινητικότητα των Ευρωπαίων πολιτών εντός της Ενωμένης Ευρώπης, είτε για σκοπούς περαιτέρω μάθησης ή κατάρτισης, είτε για σκοπούς απασχόλησης. Έχουν ήδη γίνει σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση της υλοποίησης του οράματος αυτού, και η Κύπρος συμμετέχει ενεργά. Σε κάποια ζητήματα, ο διάλογος είναι ακόμη σε πολύ πρώιμο στάδιο, ενώ για κάποια άλλα υπάρχουν έντονα διστάμενες απόψεις και ο διάλογος συνεχίζεται.

Η εκπαίδευση αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της ραχοκοκαλιάς μιας κοινωνίας. Μία κοινωνία καταρρέει, εάν η εκπαίδευσή της καταρρέει. Μια κοινωνία που ευημερεί σίγουρα έχει ένα αξιόλογο σύστημα εκπαίδευσης. Δεν είναι δύσκολο να εντοπίσει κανείς αν μια κοινωνία έχει ένα καλό σύστημα εκπαίδευσης. Απλά βλέπει χαρούμενα παιδιά που θέλουν να είναι συνέχεια στο σχολείο, διότι αυτό είναι ένας ευχάριστος, ασφαλής χώρος, όπου μαθαίνουν να σκέφτονται, να δημιουργούν και να συνυπάρχουν. Βλέπει ερευνητικά κέντρα και πανεπιστημιακά ιδρύματα όπου νεαρά άτομα εκπαιδεύονται και δημιουργούν για το ευρύτερο καλό της κοινωνίας. Βλέπει οικονομική ανάπτυξη και τεχνολογικά επιτεύγματα. Προπαντός βλέπει ότι όλοι έχουν ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση σε κάθε βαθμίδα της εκπαίδευσης.

Έχει δικαιολογημένα λεχθεί ότι η εκπαίδευση είναι ο κλειδοκράτορας του μέλλοντος. Είναι η βάση για την οικοδόμηση της ειρήνης και του πολιτισμού στο κόσμο. Μπορεί η εκπαίδευση να αποτελεί το βραδύτερο μέσο κοινωνικής αλλαγής, αλλά είναι το μοναδικό μέσο.

Σας ευχαριστώ.